

כלא על הגובה

בשירות בתי הסוהר מתגבשת תכנית להקמת בית סוהר עתידני משוכלל, בשני מגדלים בני 12 קומות, שקומותיהם העליונות ישמשו למגורי הסגל ■ הכלא המגדלי החדש יכלול גם בית משפט וכנראה תחנת משטרה ■ עלות הפרויקט - מיליארד שקל

מאת: יהונתן ליס

את בתי הסוהר 'מעשיהו', 'אילון' ו'נוה תרצה'. בעתיד, מקווים שבש"ס להקים מגדל כליאה נוסף בצפון הארץ ואחד בדרומה, ואלה צפויים להחליף את מרבית בתי הסוהר הפזורים כיום בישראל.

"מניפות" ומרפסות טיולים

מדובר במבנה מהפכני: כל קומה במגדל מורכבת משתי "מניפות", שכל אחת מהן מחולקת לשלושה מסדרונות של תאים. בין המניפות יוקמו

לחשוף את מזימותיהם. בשב"ס משוכנעים שכלא עתידני שיוקם בתוך כחמש שנים, יצליח להרתיע רבים מהם. אחרי הכל, לא ברור כמה אסירים יסכימו לחרף את נפשם ולקפוץ מאחת הקומות הגבוהות במגדלי הכליאה המאובטחים בעולם. בימים אלה מגבש שירות בתי הסוהר תכנית שאפתנית להקמת כלא העתיד של ישראל. הכלא החדש - שני מגדלים בגובה 12 קומות - שיוקם ככל הנראה בשטחה המוניציפלי של רמלה, צפוי להחליף

האנס הסדרתי בני סלע, הרוצח צבי גור והעבריין הרצל אביטן הפכו בשנים האחרונות לסמל החלמאות של מערכת אכיפת החוק, לאחר שהצליחו להערים על המשטרה ושירות בתי הסוהר ולהימלט לחופשי. בין כותלי בתי הסוהר בישראל מתנהל מאבק מוחות יום-יומי: בין האסירים המתכננים את בריחתם לבין סגל שירות בתי הסוהר, הפועל

מתקני הכליאה היום ובעתיד

באזור המרכז נמצאים בתי הסוהר 'מעשיהו', 'איילון' ו'נוה תרצה', בית מעצר 'ניצן' ו'גבעון'. גובה המתקנים שתי קומות. ככל תא כלואים 2-12 אסירים. מספר האסירים הכולל במרכז: 3,700. שטח המתקנים: 240 דונם.

הכלא החדש: שני מגדלים בני 12 קומות. ככל תא יהיו שניים עד ארבעה אסירים. מספר האסירים: כ-5,000. שטח המתחם: כ-180 דונם, כולל בית משפט, תחנת משטרה, מפעלים ומטה הנציבות.

הלוואת-גישור, שתאפשר את הקמת המגדלים בתוך כחמש שנים. בסך הכל יוכלו שני המגדלים לקלוט כ-5,000 אסירים, מספר הדומה למספר האסירים הנמצאים כיום בבתי הסוהר שברמלה. הקומה ה-12 של בית הכלא תשמש למגורי הסגל. משמרתם של הסוהרים נמשכת 24 שעות רצופות, אך משעות הערב הם יכולים להקדיש את זמנם גם למנוחה. תאי המנוחה יוקמו, אמנם, על בסיס תשתית התאים המשמשת את האסירים בקומות שמתחת, אך הקומה תהיה מאובזרת ותותאם לשעות הפנאי של הסוהרים: חדר כושר מצויד, מועדון וחדרי מנוחה. תת-גונדר פולנסקי מבהירה כי "מגורי הסגל ממוקמים, אמנם, בקומה ה-12, אבל יש מהם גישה מיידית ונוחה לתאי האסירים, בכל מקרה חירום, בניגוד למצב כיום בו מגורי הסגל אינם ממוקמים בתוך אגפי האסירים והגישה אליהם נחשבת למסורבלת יחסית."

"מסלול מהיר לאסיר"

החידושים המשמעותיים אינם צפויים להסתכם רק במתחם מגורי האסירים: שב"ס מתכנן מהפכה לא קטנה דווקא בקומת הקרקע של המבנה. לצד מגדלי הכליאה יוקם בית משפט, אליו ישוגרו האסירים ברגל, במעברים תת-קרקעיים מיוחדים. לצד בית המשפט, שהקמתו כבר מצויה בדיונים מתקדמים עם הנהלת בתי המשפט, מקווים בשב"ס לשכנע את המטה הארצי להקים במתחם גם תחנת משטרה. המשמעות עשויה להיות ששודר שנתפס בעת מעשה, ילקח למתחם החדש באותו היום וישוחרר ממנו רק כעבור מספר שנים, לאחר שייחקר בתחנת המשטרה במקום, ייעצר, יישפט בבית המשפט הצמוד וירצה את עונשו באחד משני המגדלים.

ברחבי העולם כבר פועלים בתי כלא רבי קומות, ונחשבים לסיפור הצלחה. התכנית הישראלית אותה מובילה פולנסקי, הנחשבת למומחית עולמית בתחום בניית בתי כלא, מבוססת במידה רבה על תכניות מבתי כלא אחרים ברחבי העולם, אבל גם על הניסיון שהצטבר בשב"ס בשנים האחרונות. בינתיים, לא התייעצו בארגון עם אסירים, ולא שאלו אותם מהן הדרישות לדברי הנציב קניאק, "מאחורי בית הסוהר הזה מסתתרת פילוסופיה בת שלושה ממדים: הממד הראשון הוא שיפור איכות אחזקת האסיר, כאשר מרחב המחיה של האסירים בתאים בישראל יגדל פי שניים כמעט, ל-6.5 מטרים. הממד השני הוא חיבור ושילוב של בית משפט ותחנת משטרה במתחם. החיבור הזה יחסוך הרבה כסף לשב"ס, שלא יצטרך להסיע וללוות את האסירים לבתי משפט ברחבי הארץ, וימנע פגיעה באסיר שכיום יוצא בשעת בוקר מוקדמת, שוהה בתא קטן בבית המשפט וחוזר רק בשעות הערב לתאו בכלא. הממד השלישי הוא העובדה שאנחנו מייצרים פה פרויקט שהמקורות התקציביים שלו הם פנימיים."

באריבות עיתון "הארץ"

באמצעות המחשב ויאפשר לאסיר להגיע במעברים סגורים רק עד לחדר מסוים. הכרטיס לא יאפשר לו לפתוח דלתות שמובילות למקומות שאליהם לא אושרה לו גישה. מוסיפה פולנסקי, "המשמעות, מבחינתנו, היא חיסכון אדיר בכוח אדם של סוהרים שמלווים כיום את האסירים כמעט לכל מקום שהם הולכים".

בשולי כל מניפה יוקמו כיתות לימוד, מטבחונים, חדרי אוכל ומועדונים שייסיעו לאסירים להעביר את זמנם בכלא ולרכוש השכלה. על פי התכנית, בכל אגף יהיו כ-120 אסירים. בניגוד למצב בבתי הסוהר כיום, שבו שמונה עד עשרה אסירים נאלצים לחלוק לעתים תא אחד, בכלא החדש יהיו תאים לשניים ולארבעה אסירים בלבד. כך יוכל השטח המוקצה לכל אסיר. במקביל, יוקמו בקומת הקרקע מפעלים שיעסיקו אלפי אסירים בעת ובעונה אחת. לצד המגדלים, יוקם מבנה יוצא דופן בממדיו, בו ייקלטו האסירים עם בואם למתחם: 200 אסירים חדשים יוכלו להיקלט במבנה החדש בו-זמנית. הם יוסעו אליו בשש משאיות וינווטו מיד לתאי מעצר זמניים נפרדים, כדי למנוע חיכוך בין עבריינים המסוכסכים ביניהם. במבנה הקליטה הם יעברו "שרשרת מיון", שבסופה יישלחו אל אחד משני המגדלים הגבוהים.

מקורות מימון פנימיים

מגדלי הכליאה ייבנו בתקציב של כמיליארד שקל. התקציב כולו צפוי להגיע מקיצוץ 300 תקני סוהרים שייחסכו ממילא כתוצאה ממעבר לשיטת הכליאה החדשנית. "המקורות התקציביים של הפרויקט הזה הם פנימיים. איחוד בתי הסוהר במבנה אחד ייצור עודף תקינה. אנחנו נייצר תקציב פנימי שבאמצעותו, בתוך 11 שנים, נביא למימון הפרויקט בהיקף של מיליארד שקל", אומר נציב שירות בתי הסוהר, רב-גונדר בני קניאק. עד שיושלם גיוס הכסף, צפוי משרד האוצר לספק לשב"ס

מרפסות טיולים גבוהות, שיאפשרו לאסירים לקיים את הטיול היומי שלהם בתוך תחומי הקומה. החלוקה למניפות צפויה לאפשר לשלטונות שב"ס לחלק את האגפים השונים באופן מודולרי, בהתאם לצרכים: כך, למשל, אפשר יהיה לבודד במהירות אגפים מסוימים בזמן התפרעויות באמצעות מחיצות; אפשר יהיה ליצור מתחמי כליאה לנשים סמוך לאגפי הגברים, במקרה של גידול משמעותי במספר האסירות; בנוסף, אפשר יהיה להגדיל את מספר תאי המאסר של אסירים בטוחניים בעת אירועים חריגים. האסירים יועברו לתאיהם במעליות. כמו כן, נבחנת האפשרות לצייד את האסירים בכרטיסים חכמים, מבוססי ביומטריה, שיאפשרו להם לנוע בין מוקדים שונים בתוך תחומי הכלא לברם וללא ליווי סוהרים כפי שנהוג כיום. "הכרטיס ייתן לאסיר אפשרות להגיע לבד למרפאה או למשרדי ההנהלה או הגוברות, למשל", מסבירה תת-גונדר אנה פולנסקי, ראש מינהל תמיכה לוגיסטית בשב"ס ומי שעומדת בראש פרויקט תכנון "בית הסוהר המגדלי". לדבריה, "הכרטיס יעודכן

